

trækkes Udgiften 379 Kr. fra, saa bliver det et Overskud af 247 Kr. Naar jeg kalder det et Overskud, saa skal det forstås saaledes, at det er det Udbytte, som Mand og Kone have for det personlige Arbejde, de have ofret paa Ejendommen. Familien har altsaa til at leve af en Indtægt af 247 Kr. ud af Dyrfkningen af denne Lod. Det siges jo, at Manden skal gøre sit eget Arbejde i sin Friid, ja det hænder endogjaa, at man hører, at han skal gøre det om Natten. Ja, det kan han gøre, om han vil, men han kan ogsaa lade være dermed, om han vil. Jeg har tænkt mig, at han skal gøre i alt Fald det væsentligste af det i de Dage, han ikke kan saa Arbejde ude hos andre. Det kan i alt Fald ske om Vinteren, hvor han ikke kan saa Arbejde hos andre, men derimod maa der ske Brud paa dette Princip om Høsten. Vil man endelig ansætte dette Arbejde i Benge, vil man kunne sætte det til de 47 Kr.. Der bliver saa 200 Kr. tilovers, som Konen skal have for at gaa hjemme og passe Kreaturerne og Huset. Naar man nu vil sammenligne dette Resultat med dens Naar, som har en Ejendom paa 8—10 Tdr. Land med 3 Røer, saa stiller Forholdet sig saaledes: Der er 60 Kroners Overskud af hver Td. Land, og ved en saadan Ejendom kan man dristigt sætte Hestens Foder og Beslag, Vedligeholdelsen af Aalsredskaber, Vogne, og hvad dertil hører, til Overskuddet af 3 Tdr. Land. Saa bliver der altsaa 7 Tdr. Land tilbage, hvoraf Familien skal leve, og naar man sætter Overskuddet til 60 Kr. pr. Td. Land, saa bliver det $7 \times 60 = 420$ Kr.; deraf skal saa Familien leve. Sammenligner man det andet Forhold hermed, saa havde jo den anden Mand 247 Kr. Overskud af sin Lod, men da han jo kan gaa ud og arbejde, kan man uden at sætte det for højt, regne, at, naar han arbejder paa egen Koft, vil han derved kunne have en aarlig Fortjeneste af 400 Kr. — det kan han tjene — og saa har han 647 Kr. at leve af for sig og sin Familie. Der bliver altsaa en Forskel paa disse to Familiers Fortjeneste af 227 Kr., hvilke Familien med de to Røer har mere om Aaret end den anden Familie. Overhovedet vil jeg sige, at det er min bestemte personlige Mening, at saadanne Ejendomme paa 8—10 Tdr. Land, hvorpaa der kan holdes 3 Røer og 1 Hest, er noget nær de uheldigste og urentableste af alle Ejendomme, fordi det er for lidt til at holde en Hest paa og for meget til at drive ved lejet Hestekraft. Man kan jo meget let med en Hest drive 15—16 Tdr. Land, og jeg synes, at naar man har Duffelvikten i Haanden,

kunde man lige saa godt ønske 15—16 Tdr. Land i Stedet for 8—10 Tdr. Det er ogsaa en Kendsgerning, i alt Fald paa den Egn, hvor jeg bor, at de, der have saadanne Lodder paa 8—10 Tdr. Land, have vanskeliggere ved at holde Stand og klare sig end de, der have mindre Lodder til 2 Røer, og som gaa ud og arbejde, og det uagtet de førstnævnte aldrig have saadan Gæld, som der her er Tale om, nemlig $\frac{9}{10}$ af Værdien, alene af den simple Grund, at der er en Grænse for at gøre Gæld, blandt andet den, at ingen vil blive ved at laane ham saa højt op. Naar man paa den anden Side vil sammenligne vedkommendes Naar med de jordløse Husmænds og Indfødteres, saa stiller Forholdet sig saaledes: Jeg regnede 200 Kr. til Konens Indtægt, fordi hun bliver hjemme. Disse 200 Kr. skal altsaa Indfødterens Kone tjene til Husholdningen, for at Naarene kunne blive lige. Jeg tror nu, det vil blive vanskeligt for Hustruen at tjene saa meget; men selv om hun kunde det, vil jeg dog foretrække, at Familien havde en saadan Lod. Det er nemlig en Misforstaaelse af dette Forhold, naar det er hævdet, at hverken Hjemmets Hygge eller Børnenes Opdragelse bliver bedre, da Manden jo dog skal ud og arbejde dels paa sin egen Jord, dels for andre. Det er nemlig ikke det, at Manden er borte og arbejder for andre, der forarsager Uhygge og skader Børnenes Opdragelse. Nej, Uhyggen og Børnenes Vanrøgt mærkes først, naar Konen ogsaa skal ud og arbejde. Saa maa Børnene gaa hjemme og tørkle, som man siger paa Sydsk, og maa hele Dagen leve af Mellemmad, som Moderen laver om Morgen, inden hun gaar hjemmefra. Jeg kan her selv tale med af personlig Erfaring, jeg har selv de hundrede Gange maattet gaa saadan og tørkle, fordi Moder var ude og maatte arbejde. Hvilken Uhygge maa der ikke her være, naar Manden og Hustruen komme hjem om Aftenen, trætte og mødige, og finde alt uordentligt, urent og liggende hulter til hulter mellem hinanden, medens de smaa Børn ligge og sove i deres Klæder enten paa Gulvet eller paa Bænkene? Hvor ganske anderledes fornuftigt maa det ikke være, naar Moderen kan blive i Hjemmet, selv om det er tarveligt. Hun kan saa hygge om og pleje og passe Børnene. Hvilken Hygge maa det ikke være for Manden, naar han kommer fra sit Arbejde og træder ind i sit Hjem, selv om det er smaat og tarveligt! Mene denne Side af Sagen tillægger jeg en overordentlig stor baade social og økonomisk Betydning, alene dette vil for mig være nok til at ønske, at hver eneste Landarbejder fik en saadan Jord-